

Hondentolk klikt en Max is braaf

Een hond moet je niet commanderen om te gaan liggen, maar verzoeken. En zeker niet straffen, maar juist belonen. Een opmerkelijk manier van opvoeden? Helemaal niet, vindt hondentrainer Godfried Dols. In zijn pas verschenen boek *Hondentaal van Binnenuit* legt hij uit waarom. Traditionele hondencursussen zijn uit.

Een klikker en eindeloos veel geduld is genoeg voor de Landgravenaar om zelfs het agressiefste keffertje te 'brainwashen'.

Door Michiel Goertzen

Duitse herder Max in zes woorden beschreven; uit de kluiten gewassen en wild. Wild in de goede zin van het woord. Want ondanks zijn acht jaar is herder Max nog net zo speels als zijn soortgenoten van een paar maanden. Luisteren doet ie wel. Alleen bepaalt Max zelf nog veel te vaak wanneer en naar wie. Vooral in het bos staat zijn hondse blik op oneindig. Trekken aan de riem? Dagelijkse kost. Happen naar kleine hondjes? Zo veel en zo vaak mogelijk.

De ontmoeting tussen de deskundige en de hond is op zijn zachtst gezegd opmerkelijk. „Hallo mooie jongen,” praat Dols teder alsof het zijn eigen kind betreft. „Kom maar eens hier, je bent een lieve hond hé? Ja Max, jij bent een lieve hond.” De herder weet niet hoe hij het heeft en kijkt verbaasd om zich heen.

Neem het vuur en de overtuiging van Emile Ratelband en meng dat met het enthousiasme en de dierenliefde van de Australische Crocodile Hunter Steve, bekend van Discovery Channel. Voeg daar een flinke scheut hondentolke aan toe en je hebt Godfried Dols (43). Een hondentrainer boordvoel bezieling met beweringen zoals:

„De opvoeding van een hond is vergelijkbaar met de opvoeding van een kind.”

„Ook een hond wil ook serieus genomen worden.”

„Een hond wil nadenken in zijn leven.”

„Traditionele hondencursussen zijn uit.”

„Commando's als zit, lig, blijf en af zijn uit.”

„Een hond straffen omdat hij niet gaat zitten? Fout. Fout. Fout.”

„Slibketting gebruiken? Ik verbied het mijn cursisten.”

„Zie je hoeveel lol dit dier beleeft aan de oefeningen?”

Elf jaar is Godfried Dols als hij voor het eerst een hondje onder zijn hoede krijgt. Een vuilnisbakken ras uit het asië stormt huize Dols. Niemand van zijn fami-

lie heeft enige ervaring met honden, maar de jonge Godfried ontfermt zich over het beestje alsof hij nooit anders heeft gedaan. Met eindeloos veel geduld leert hij het dier het ene kunstje na het andere. „Toen wij thuis die eerste hond kregen, merkte ik dat het beest anders op mij reageerde dan op de rest van de familie. Op de een of andere manier straal ik iets naar honden uit dat ze aanspreekt. Vraag me niet wat het is, want ik weet het zelf niet. Het enige 'geheim' dat ik kan verklappen, is dat ik honden heel weinig aandacht geef. Ik zal een hond nooit heel erg lang aaien of knuffelen. Ik leg bij de eerste ontmoeting een hand op de flank om te laten zien dat ik er ben. En daar houdt het mee op.”

Even terug naar Max en zijn nieuwe leermeester. Een merkwaardige gewoonte, die aanraking, vindt de herder. Zelfs vier handen op zijn flanken krijgen hem niet rustig. Hij kwispelt nog altijd alsof zijn leven allerminst honds is. Snuffelen, ruiken, springen en nieuwsgierig om zich heen kijken. De enige manier om deze levenslustige hond stil te krijgen, is een bak met eten of een sterke verdooving. Daar bijt zelfs de beste 'hondenfluitsteraar' zijn tanden geheid op stuk, zeker weten.

In 1992 ruilt Dols de werkbank bij Philips in Sittard in voor een eigen hondenschool. De Landgravenaar traint honden bij hondenverenigingen en kan zich niet meer vinden in de manier waarop die verenigingen met cursisten omgaan. „Op een traditionele gehoorzaamheids cursus leert een hond zitten, liggen en blijf. Een hond leert gehoorzamen, maar in mijn ogen moet je de hond eerst opvoeden. Vergelijk het met de opvoeding van een kind. Je leert een

▲ Godfried Dols samen met Max aan het werk.

Foto's Sanne Linssen

kind toch ook geen commando's als zit, poep en eet? Een kind voed je eerst op. Dat

moet je bij een hond ook doen. De relatie tussen de hond en zijn baas en de rol van honden in de samenleving staan bij mij centraal.”

Vooraf de plaats van de hond in onze samenleving is in de ogen van Dols een belangrijk item. Hij kan het bijvoorbeeld niet begrijpen dat honden voor overlast zorgen. „Het zijn namelijk niet de honden die overlast veroorzaken door te poepen op straat. Zo'n beestje moet z'n rotzooi gewoon kwijt. Het draait om de eigenaar. Als hij ervoor zorgt dat zijn hond in de struiken poept, of de boel netjes opruimt, heeft niemand er last van.”

Niet de Nederlandse hond, maar de eigenaren zouden volgens de Landgravenaar moeten worden opgevoed. Bijvoorbeeld met een opleiding waarin mensen leren dat ze poep moeten opruimen, dat honden normaal om kunnen gaan met andere honden. En dat ze hun huisdier altijd aangeflijnd uit moeten laten. „Slaag je voor die cursus, dan verdien je privileges. Je krijgt bijvoorbeeld korting op hondenbelasting of toegang tot speciale stukken bos of heide waar honden wel losgelaten mogen worden. Zo worden de mensen gestimuleerd om het gedrag van hun hond in de gaten te houden.”

Het belangrijkste hulpstuk dat Dols gebruikt om het gedrag van de hond te beïnvloeden, is de zogenaamde klikker. Het kleine plastic apparaat met een metalen strip erin dat 'klik' zegt zodra erop wordt gedrukt, is on-

misbaar voor de hondentrainer. In combinatie met gebaren en 'verzoeken' van de baas vormt het apparaatje de rode draad in de opvoeding van een hond. Het principe van de klikker lijkt op het eerste gezicht omslachtig en tijdrovend, maar volgens de deskundige werkt het systeem perfect. „Een puppy krijgt om te beginnen bij alles wat hij doet een klik én een snoepje. De hond legt na een paar dagen de link tussen de klik en de beloning en gaat zijn baasje uitproberen. Het dier gaat nadenken. Hij gaat uitzoeken wanneer de baas klikt. Dan heeft hij iets goeds gedaan.”

„Als een hond dat eenmaal doorheeft, kun je hem alles leren of afleren. Een hond die aan de riem trekt bijvoorbeeld. Op het moment dat hij even stopt om te kijken waar zijn baas blijft, en dus niet trekt, geef je hem een klik en een snoepje. Als je dat consequent blijft doen, zal het dier uiteindelijk gaan begrijpen wat de bedoeling is en niet meer trekken.” De snoepjes verdwijnen op den duur uit beeld. Volgens Dols is de klik al een beloning op zich voor de hond. „Je kunt het vergelijken met een sticker op de kleuterschool. Ieder kind vindt zo'n plakkerje geweldig. Het is een teken dat je goed bezig bent.”

Hondeneigenaren hoeven overigens niet de hele dag met de klikker achter hun hond aan te rennen. Zodra een beestje de basisprincipes onder de knie heeft, kan het apparaat voor een groot deel van de tijd de kast in. „Alleen als een hond iets heel speciaals doet, kun je de klikker erbij halen. Of als je hem iets speciaals wilt leren. Bovendien heeft een hond ook wel in de gaten dat er niks te halen valt als hij geen klikker ziet.”

Mooie woorden, dat zeker. Maar uiteindelijk draait het om de hond. Om Max, deze

oetend. Op naar het oefenveld, waar Max nauwelijks is bij te benen. Druk, druk, druk. Bij het zien van zoveel mede-honden weet Max niet waar hij kijken moet. Links draven zeven puppy's om hun baasjes heen. Rechts staat een groep gevorderde honden uit te hijgen. En langs de lijn zitten de nodige toeschouwers, natuurlijk met een hond aan de lijn. Hunkerend naar contact met andere honden trekt de herder vertrouwd aan de riem.

Dols begroet Max op zijn geheel eigen wijze. Na de lieve woordjes strijkt een hand over de ribbenkast van de hond. Meer aandacht krijgt de herder vooralsnog niet. Pas dan richt Dols zich tot de baas. „Ik ben geen tovenaer. Het is absoluut onmogelijk om een hond binnen een paar uur opnieuw op te voeden. Zeker als het beestje al acht jaar oud is en nog nooit met de klikker heeft gewerkt.”

Toch gaat hij voortvarend aan de slag met Max die zich opvallend rustig gedraagt in het bijzijn van de Landgravenaar. Het klik-snoep principe kan het beest wel waarderen. De slokop heeft veel, zo niet alles over voor iets le-

kers. Zeker als hij binnen de kortste keren doorheeft dat hij alleen maar hoeft te gaan zitten voor een snoepje, is hij de braafste hond van het veld.

De 'klikmethode' zal zeker helpen, maar werkt een ruk aan de riem niet nog beter? Scheelt bovendien snoepjes en tijd. „Nee,” bezweert Dols. Een opvoeding van belonen in plaats van straffen levert veel meer rendement op. „Een hond die gestraft wordt, bouwt spanning op in zijn lijf. Die stress moet er op een of andere manier uit. Meestal een verkeerde manier. Daarom probeer ik straffen te voorkomen.”

De macht van Dols gaat verder. Ook als het zoethoudertje achterwege blijft, en alleen het klikje als beloning klinkt, gehoorzaamt Max als het liefste schoothondje van Limburg. Een kwartier later is alleen het gebaar van de hondkenner al genoeg om de vervoerder naar de grond te krijgen. Een wonder lijkt te geschieden totdat de herder zich plotsklaps niks meer van de klikjes, de snoepjes en de 'verzoekjes' aantrekt. Hijgend blijft hij languit in het gras liggen.

Denkstress, verzekert Dols. „Deze hond denkt in zijn normale doen niet na. Omdat hij nu opeens heel geconcentreerd bezig is geweest, is hij gewoon moe. Je kunt het vergelijken met studeren. Als je bijna nooit leert en je moet opeens heel veel stof in je opnemen, ben je ook snel moe.”

Het denkwerk zit erop voor Max. In het bos kan hij als vanouds rennen, ruiken en zich helemaal laten gaan. Geen training, geen commando's en zeker geen klikker. De hondse blik gaat op oneindig.

Marco Polo als onbetrouwbare bron van genot

Van alle ontdekkingsreizigers is er maar één die een mythische status heeft weten te bereiken en dat is Marco Polo. Het verslag van zijn langjarige reizen door de Oriënt leek soms zo ongeloofwaardig dat menig tijdgenoot al vermoedde dat Polo alles uit zijn duim had gezogen. Het boek is nu opnieuw vertaald.

Theo Hakkert

'Het is allemaal waar, want ik, Marco, heb het later met eigen ogen gezien. De stad Hangzhou heeft een omtrek van honderd mijl en is voorzien van twaalfduizend stenen bruggen; onder de boog van de meeste van die bruggen zou een groot schip door kunnen en onder de andere een gemiddeld schip. En niemand verbaast zich daarover, want de stad ligt geheel in het water en is omringd door water; en daar-

om zijn er zoveel bruggen om alle delen van de stad bereikbaar te maken. Ik kan u nog vertellen dat deze stad wel drieduizend baden heeft, waar zowel vrouwen als mannen een heel aangename tijd doorbrengen; ze gaan er vaak heen, want ze houden hun lichamen heel schoon. Het zijn de mooiste en grootste baden ter wereld, zo groot dat er wel honderd mensen tegelijk kunnen baden.' Het zou kunnen. Maar voor hetzelfde geld is het allemaal verzonden of heeft Marco Polo de informatie die hij had vanuit zijn

fantasie aangevuld. We weten het niet en we zullen het niet weten ook. Feit is wel dat ook zijn tijdgenoten destijds al openlijk twijfelden aan het waarheidsgehalte van Il milione, zoals de titel van Polo's reisboek luidde. Polo zelf twijfelde uiteraard niet. Sterker nog; op zijn sterfbed, in 1325, deed hij de fameuze uitspraak dat hij slechts de helft had verteld. 'Want ik wist dat de mensen het toch niet zouden geloven.'

De man en zijn reisverslag zijn van misverstanden omgeven. Marco Polo werd in 1254 geboren. Maar is hij Venetiaan of stamt hij uit de provincie Emilia, waar Il milione naar verwijst? Sowieso verwijst Il milione niet naar 'een miljoen avonturen', zoals zijn boek in latere edities ook wel is genoemd. Wel is zeker dat Polo met zijn vader Niccolò en zijn oom Matteo, beide kooplieden, via via in Tatarstan terecht kwam en vervolgens in China. Polo werd door de Mongoolse grootkhan Koebilai, de machtigste vorst ter wereld, in dienst genomen en in zijn naam reisde Polo diens rijk rond. De grootkhan had door de gebrekkige com-

municatiemiddelen en slechte wegen geen idee hoe zijn rijk eruit zag en Polo fungeerde voor hem als een soort boodschapper. Dit doet sterk denken aan hoe De vertellingen van duizend-en-eennacht in elkaar zitten. Tussen 1271 en 1292 reisde Polo door het rijk van de grootkhan, daarna pas mocht hij weer naar Italië terug. Dat wij over zijn reisverslag beschikken is een gelukkig toeval bij een ongelukkige samenloop van omstandigheden. In 1298 raakte Polo betrokken bij een veldslag, die hem in een gevangenis in Genua deed belanden. Daar trof hij Rustichello da Pisa en aan deze schrijver van ridderromans vertelde hij gedetailleerd over zijn ervaringen en avonturen in de Oriënt.

Eigenlijk is de discussie die vervolgens ontstond over de betrouwbaarheid van Polo's verslag nooit verstomd. De oorspronkelijke, door Rustichello in het Frans geschreven tekst is verdwenen en de oudste bron is nu een 14de-eeuwse Toscaanse versie. De 'definitieve' uitgave, uit 1975, is gebaseerd op liefst zes manuscripten. Maar daarmee is de tekst wel weer tot

de oorspronkelijke kern teruggebracht. In de loop der eeuwen hebben tal van schrijvers gemeend hun eigen verzienselen aan Polo's verslag te moeten toevoegen. Er zijn 'Polo's' die twee maal zo dik zijn als de tekst zoals die nu door Anton Haakman is vertaald. Haakman vertelt dat er alleen al uit de Middeleeuwen honderdveertig manuscripten in twaalf talen bekend zijn. Is Il milione dus niet slechts een product van de verbeelding? Een sage, zoals zijn tijdgenoten meenden? De neiging is groot daar een bevestigend antwoord op te geven. Nog afgezien van het feit dat Polo wens en steden beschrijft die gewoonweg niet zo bestaan kunnen hebben, geeft hij ook verhalen ten beste die hij zelf van horen zeggen heeft. Als bron is hij, kortom, zeer onbetrouwbaar. Maar waarom zou het ook allemaal waar moeten zijn? We kunnen weliswaar proberen hem na te reizen, maar veel van de praat die hij beschrijft zullen we nu, zeven eeuwen later, niet meer aantreffen. Het beste is hem in je luie leunstoel te volgen op zijn reizen door en langs Het land van de eenzame boom en de koninkrijken

Mangi, Tayjuan, Lamuri en andere uithoeken. Prachtig is ook zijn beschrijving van het hofleven van de grootkhan. Een beetje vreemd is wel dat op het omslag de Chinese muur staat afgebeeld. Haakman merkt op dat Marco Polo juist dit grootste bouwwerk in zijn verslag nergens noemt. 'De mannen zijn allemaal ruiters, dat is bij hen gebruikelijk, en ze doen niets anders dan oorlog voeren; de vrouwen doen al het werk, samen met de slaven die ze houden. En wanneer een vrouw een kind heeft gebaard, blijft de echtgenoot veertig dagen in bed en wast en verzorgt dat kind. Dat doen ze, omdat ze zeggen dat de vrouw al zoveel heeft moeten verduren door het kind te dragen, en omdat ze willen dat zeitrust. En alle vrienden komen naar de man in het bed, en samen vierten ze een groot feest. De vrouw staat op, doet het huishouden en bedient de man in bed.'

Marco Polo: De wonderen van de Oriënt. (Il milione). Vertaling en nawoord: Anton Haakman. 200 blz. fl. 35,-. Athenaeum - Polak & Van Gennep.